

COMMEMORACIÓ

50 anys sense Francesc Pujols

La fundació que difon el llegat del filòsof i escriptor ha programat una quinzena d'actes al llarg de tot l'any, entre els quals destaquen concerts, conferències i dues jornades que li dedicarà la càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona el proper desembre

ARA Barcelona | Actualitzada el 13/02/2012 10:55

"Perquè seran catalans, totes les seves despeses, on vagin, els seran pagades [...] i els oferiran l'hotel, el més preuat regal que se li pugui fer a un català quan viatja. Al cap i a la fi, i pensant-hi bé, més valdrà ser català que milionari". Francesc Pujols (Barcelona, 1882–Martorell, 1962) és molt més que la 'boutade' per la qual encara se'l recorda: poeta, escriptor i creador d'un sistema filosòfic, la Hiparxiologia o Ciència de l'Existència, Pujols serà recordat al llarg de tot aquest any per la seva fundació, ubicada a la Torre de les Hores de Martorell.

Retrat de Francesc Pujols

Entre els actes programats destaca un concert de Roger Mas (30 de juny), una conferència d'Enric Casasses (18 de maig) i les dues jornades que li dedicarà la càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona els propers 13 i 14 de desembre.

ETIQUETES [FRANCESC PUJOLS](#), [HIPARXIOLOGIA](#), [UNIVERSITAT DE GIRONA](#),

Pujols va ser real

La reedició del seu llibre més destacat, una obra de teatre, un cicle de conferències i taules rodones i un espectacle a l'Acústica de Figueres pretenen recuperar la vida i l'obra de Francesc Pujols, el filòsof de capçalera de Salvador Dalí i que també va exercir gran influència en Josep Pla

TEXT: BERTRAN CAZORLA/ACN/A.P.B.

Fotos:
Sobre aquestes línies, Francesc Pujols i Salvador Dalí.

1
Detall del monument que Salvador Dalí va dedicar a Francesc Pujols i que presideix la plaça que hi ha davant del Teatre-Museu de Figueres.

Foto: Marc Martí.

2
El despatx de Pujols a la Torre de les Hores de Martorell.

Foto: Bertran Cazorla/ACN.

Hem comprovat que molta gent es pensa que era un personatge imaginari: aquesta impressió té el director de l'obra *Els miracles de Francesc Pujols*, Xavier Giménez, sobre el record d'aquest heterodox filòsof que va maldar per demostrar l'existència d'un pensament català genuí. Però Pujols va ser ben real. I va morir fa 50 anys, l'any 1962. Per recordar-ho, la fundació que porta el seu nom ha programat diversos actes, com la representació de l'obra de Giménez a la casa de Pujols a Martorell, la reedició del llibre clau del pensador, un cicle de xerrades de l'Ateneu Barcelonès, un llibre sobre el personatge il·lustrat per Pilarín Bayés i un musical a l'Auditori.

«Tal vegada no ho veurem, perquè estarem morts i enterrats, però és segur que els qui vindran després de nosaltres veuran els reis de la Terra posar-se de genolls davant Catalunya»; i «molts catalans es posaran a plorar d'alegria; se'ls haurà d'assecar les llàgrimes amb un mocador. Perquè seran catalans, totes les seves despeses, on vagin, els seran pagades». Qui va escriure aquesta frase no és Salvador Dalí, com s'atribueix a vegades. Ni un pintoresc personatge inventat. Qui ho va escriure va ser l'escriptor, autor teatral, periodista i, sobretot, pensador català Francesc Pujols, nascut a Barcelona el 1882 en una família tan benestant que l'home sempre va poder viure de rendes i dedicar-se a les lletres. Primer, fent de poeta: Joan Maragall va apadrinar-lo el 1904 en aquesta activitat, que va abandonar aviat per dedicar-se a la crítica d'art i interpretar l'obra de Gaudí. També va dirigir la revista satírica *Papitu*.

Però la seva obra clau va ser *Concepte general de la ciència catalana*, en què defensa l'existència d'un corrent filosòfic genuïnament català iniciat per Ramon Llull. Instal·lat des del 1926 a la seva casa de Martorell, coneguda com la Torre de les Hores, va viure-hi fins a la seva mort, el 13 de febrer del 1962.

La fundació que porta el seu nom, instal·lada en aquesta torre, ha aprofitat l'efemèride per recuperar una figura que va mantenir una relació estreta amb personatges com Pau Casals o Josep Pla, i que va ser el filòsof de capçalera de Salvador Dalí, fins al punt que la plaça que hi ha a l'entrada del Teatre-Museu de Figueres està presidida per una escultura del geni empordanès dedicada a Pujols.

DIBUIXOS DE PILARÍN BAYÉS

Per a aquesta recuperació de la figura del pensador, la fundació ha programat una sèrie d'actes per als propers mesos. A la recent representació d'*Els miracles de Francesc Pujols* a la mateixa Torre de les Hores, li seguiran, el quatre d'octubre, la presentació de la reedició del *Concepte general de la ciència catalana*, a càrrec d'Edicions Andana. «Hi ha dues edicions molt antigues però es fan molt difícils de llegir i es disposa de pocs exemplars», explica Assumpta Clotas, vicepresidenta de la Fundació Francesc Pujols. Una altra novetat editorial que arribarà el 12 de desembre és la *Petita història de Francesc Pujols*, que Pilarín Bayés il·lustrarà i l'Editorial Mediterrània publicarà.

A banda dels llibres, l'Ateneu Barcelonès i la Torre de les Hores acolliran durant els mesos d'octubre i novembre diverses xerrades i taules rodones sobre l'artista a càrrec de Francesc Canosa, de Lluís Solà i Dachs i de la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona; i la Filarmònica de Catalunya ha programat el set de novembre la projecció d'una gravació d'una trobada entre Pujols i Dalí a Martorell el 1956. Els actes que impulsa la Fundació acabaran el 23 de desembre a l'Auditori de Barcelona amb la presentació de *Francesc Pujols. El musical*, que prepara Xavier Pagès.

Abans, però, l'Acústica de Figueres també li

haurà retut homenatge el 31 d'agost i l'1 de setembre. Com s'anunciava fa ben pocs dies, el festival musical de la capital de l'Alt Empordà ha programat un espectacle audiovisual per commemorar els 50 anys de la mort de Pujols, que tindrà com a protagonista l'esmentada estàtua que li va dedicar Salvador Dalí. Franc Aleu —exFura dels Baus— ha estat l'encarregat de crear l'espectacle titulat *Paraules de Llum*, que oferirà un joc de llums de colors sobre l'escultura de la plaça Gala-Salvador Dalí.

La intenció, segons els organitzadors, és que les cites del pensador envoltin l'espectador com una serp de text, per la façanes de la plaça, de manera aleatòria, en català i anglès; el muntatge es podrà veure el divendres 31 d'agost i el dissabte 1 de setembre de les deu de la nit a la una de la matinada.

L'HUMOR EN TEMPS DIFÍCILS

Tot aquest seguit d'actes pretenen recuperar l'obra d'un autor poc conegut que va afirmar que, en un futur, els catalans ho tindrien tot pagat pel simple fet de ser-ho. I que ho va justificar així: «Si algú es meravella de que Catalunya —que, en comparació amb altres nacions, no té res i no representa res; que no té el més mínim, és a dir la independència política; la decisió de la qual no pesa res als consells d'Estat— estigui destinada a dominar el món, si algú es meravella d'això, nosaltres respondrem això altre: «Si haguessin dit als romans, quan volien

dominar la Judea, que els jueus els dominarien a ells, així com a tota Europa i Amèrica —que encara no havia estat descoberta—, és segur que s'haurien posat a riure».

Sense entrar en què diria avui dia Francesc Pujols sobre la situació política i financera de Catalunya cinquanta anys després de la seva mort, Clotas sí que destaca la utilitat que pot tenir actualment el sentit de l'humor de Pujols, que es va haver d'exiliar i que quan va tornar al país, en plena postguerra, l'any 1942, va passar un mes empresonat. «Hi ha alguns historiadors que ens expliquen que en moments molt difícils va saber aixecar l'ànim dels catalans, i actualment ens faria un paper molt important en els temps que estem vivint», conclou Assumpta Clotas, la promotora del seu llegat.

A més de l'admiració que despertava en Salvador Dalí —que va arribar a afirmar que Pujols «era, és i serà l'emperador Trajà de la filosofia», el pensador també va tenir una relació molt estreta amb Josep Pla, a qui l'estiu del 1930 va explicar, a la Torre de les Hores, les seves teories filosòfiques. L'escriptor de Palafrugell les va recollir en el *Manual d'hiparxiologia. El sistema de Francesc Pujols*, publicat el 1931. Pla diria sobre el pensador que «fou un home únic, excepcional, fabulós (...) tingué, sense fer el mínim esforç, capacitats expressives úniques, possibilitats col·loquials enormes, disposicions per a la descripció que potser ningú del seu temps no tingué...».

UNIVERSITAT

La Càtedra Ferrater Mora dedica un simposi al filòsof Francesc Pujols

GIRONA | DdG

■ En ocasió del cinquantenari de la mort de Francesc Pujols, la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la UdG acollirà els dies 13 i 14 de desembre un Simposi que porta per títol *El pensament de Francesc Pujols*, que es farà a la seu de la Fundació Pujols de Martorell. La càtedra organitza cada any diversos actes, simposis i lliçons. En els darrers anys ha començat a dedicar sessions a pensadors catalans: el 2002 el Simposi es va dedicar a Ferrater Mora; el 2003, a Eusebi Colomer; el 2004 a Ramon Turró, el 2006 a Joaquim Xirau, el 2007 a Eduard Nicol, el 2008 a Eugeni d'Ors, el 2010 a Joan Maragall i el 2011 a Salvador Dalí.

HAIDÉ

Estudis maragallians

Butlletí de l'Arxiu Joan Maragall

Direcció

Francesco Ardolino, Universitat de Barcelona
Dolça Tormo i Ballester, Arxiu Joan Maragall

Consell de redacció

Glòria Casals, Universitat de Barcelona
† Jordi Castellanos, Universitat Autònoma de Barcelona
Joana Escobedo, Biblioteca de Catalunya
Francesc Fontbona, Biblioteca de Catalunya
Lluís Quintana, Universitat Autònoma de Barcelona
Eugènia Serra, Biblioteca de Catalunya
Esther Vilar, Biblioteca de Catalunya

Secretaria

Rosa Estruch, Universitat de Barcelona
Marta Font, Universitat de Barcelona
Meritxell Talavera, Universitat de Barcelona

Comitè científic

Cèsar Calmell, Universitat Autònoma de Barcelona
Carme Gregori, Universitat de València
Giuseppe Grilli, Università degli Studi Roma Tre
Maria Llobart, Université de Paris 8 Vincennes-Saint-Denis
Jordi Malé, Universitat de Lleida
Joan-Lluís Marfany, University of Liverpool
Carles Miralles, Universitat de Barcelona
Ignasi Moreta, Universitat Pompeu Fabra
Josep-Maria Terricabras, Universitat de Girona
Eliseu Trenc, Université de Reims Champagne-Ardenne

Periodicitat anual

A la portada: reproducció de la matriu del segell de lacre de Joan Maragall

@ dels textos: els autors sota llicència Creative Commons de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya

@ de l'edició: Biblioteca de Catalunya
Hospital, 56 08001 Barcelona

Edita:
Biblioteca de Catalunya
DL B. 31540-2011

CARME PERELLA

Directora de la Fundació Francesc Pujols

LA FUNDACIÓ FRANCESC PUJOLS I MORGADES

La Fundació neix de la voluntat de Faust Pujols i Alcover (1915-1991), fill de Francesc Pujols, plasmada mitjançant la carta fundacional del 17 de gener de 1992, de donar a conèixer l'obra del seu pare, Francesc Pujols i Morgades (Barcelona, 1882 - Martorell, 1962).

La Fundació Francesc Pujols i Morgades és una entitat privada beneficodocent, sense ànim de lucre, inscrita al Registre de Fundacions de la Generalitat de Catalunya amb el número 1662. L'òrgan que regeix el funcionament de la Fundació és el Patronat, actualment integrat per disset membres.

Retrat de Francesc Pujols, 1903

L'objectiu de la Fundació és, tal com consta als seus estatuts, promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar l'obra cultural i filosòfica de Francesc Pujols i Morgades. Concretament aquest any 2012 es commemora el 50è aniversari de la seva mort (1962-2012). És per això que s'ha creat un programa d'actes específic per a l'ocasió. Podeu consultar-lo a: www.fundacio-francescpujols.cat/imatges/50aMort_FrancescPujols3.pdf.

Un altre objectiu és la conservació de la Torre de les Hores.

El patronat de la Fundació està format per cinc membres nats, en funció del càrrec que exerceixen, i dotze membres vitalicis, nomenats pel fundador o bé per la resta del Patronat per cobrir una vacant. Aquests disset membres estan vinculats, d'alguna manera, a Pujols i relacionats amb el món de la cultura. La presidència correspon a l'alcalde de Martorell, actualment el Sr. Salvador Esteve i Figueras.

La dotació fundacional consisteix en l'immoble de la Torre de les Hores, actual seu de la Fundació, que, al marge de constituir un interessant exemple de mansió senyorial típica catalana de finals del segle XIX, fou la residència de Francesc Pujols i Morgades. Construïda entre el 1888 i el 1890, és un edifici de planta quadrada amb pis i golfes, acabat amb una torreta mirador i envoltat de jardí. La façana conté esgrafiats de tipus neoclàssic així com l'escut de la vila de Martorell i d'altres. A la reixa d'entrada hi ha forjada l'escala de la vida, símbol del pensament de Francesc Pujols.

Façana de la Torre de les Hores el 2010

El seu interior manté l'ambientació i alguns dels records del filòsof martorellenc.

Cal destacar la importància de la biblioteca, que guarda un important fons de la documentació i de l'obra de Francesc Pujols, així com un notable conjunt d'aquarel·les, olis, gravats i dibuixos dels seus amics artistes: Salvador Dalí, Feliu Elies, Josep Aragay o Ricard Canals, entre altres.

També formen part de la dotació fundacional un parell d'immobles de pisos i locals, el lloguer dels quals nodreix la Fundació.

Interior de la Torre de les Hores

Biblioteca

El web de la Fundació:

www.fundacio-francescpujols.cat

Localització:

Torre de les Hores

C/ Mur, 63

08760 Martorell

Tel./fax: 937751047

adm@fundacio-francescpujols.cat

50è aniversari de la mort de Francesc Pujols (1962-2012)

Programa d'actes

50 1962-2012
50 anys de la mort
de Francesc Pujols

50è aniversari de la mort de Francesc Pujols (1962-2012)

Amb motiu del 50è aniversari de la mort de Francesc Pujols (Barcelona, 1882-Martorell, 1962), la Fundació Francesc Pujols ha elaborat aquest programa d'actes commemoratiu.

Les activitats que no apareixen datades amb exactitud s'aniran concretant al llarg de l'any a través dels diferents mitjans de comunicació, al Facebook i al web de la Fundació: www.fundacio-francescpujols.cat

Us preguem que conserveu aquest programa per tenir presents els actes que s'aniran duent a terme, els quals esperem que siguin dels vostre interès i que contribueixin a donar a conèixer millor Francesc Pujols i la seva obra.

Fundació Francesc Pujols i Morgades

Organització:

FUNDACIÓ
FRANCESC PUJOLS

Torre de les Hores
Carrer del Mur, 63 – 08760 Martorell
Telèfon/fax: 937751047
adm@fundacio-francescpujols.cat
www.fundacio-francescpujols.cat

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Martorell

[Espais
escrits]

XARXA DEL PATRIMONI LITERARI CATALÀ

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Generalitat de Catalunya
Comissió de Commemoracions

Activitats previstes

Abril

**Divendres 13,
a les 19.00 h**

Torre de les Hores

(c. del Mur, 63. Martorell)
Conferència a càrrec del periodista i escriptor Xavier Garcia sobre el seu treball referent a la correspondència d'Artur Bladé Desumvila: *Correspondència d'exili i retorn*, amb la participació d'Artur Bladé i Font.

**Dissabte 21,
a les 19.00 h**
**Muxart, Espai
d'Art i Creació
Contemporanis**

Interpretació de la *Ursonate* de Kurt Schwitters, a càrrec d'Oriol Ponsatí-Murlà.
(Plaça de les Hores, s/n. Martorell)

Maig

**Divendres 18,
a les 19.00 h**

Torre de les Hores

Conferència: *Francesc Pujols i la poesia*, a càrrec d'Enric Casasses.

**Dijous 24,
a les 19.30 h**
Ateneu Barcelonès

Sala Verdaguer
(c. Canuda, 6 - Barcelona)
Conferència: *Francesc Pujols i la poesia*, a càrrec d'Enric Casasses.

Juny

**Divendres 15,
a les 19.00 h**

Torre de les Hores

Conferència: *Francesc Pujols i la filosofia*, a càrrec de Ramon Alcoberro.

**Dimecres 27,
a les 19.30 h**

Ateneu Barcelonès

Conferència: *Francesc Pujols i la filosofia*, a càrrec de Ramon Alcoberro.

**Dissabte 30,
a les 22.00 h**

Torre de les Hores

Concert: *Roger Mas en quartet*.

Juliol

**Divendres 20,
a les 22.00 h**

Torre de les Hores

L'escala de la vida. La filosofia pujolsiana a través de la cobla. Un espectacle del Conjunt Badabadoc i la Cobla Sant Jordi sota la batuta de David Esterri.

Setembre

**Dijous 6,
a les 12.30 h**

Torre de les Hores

Presentació del curs escolar 2012-2013. Presentació de l'edició de *Petita història de Francesc Pujols* al professorat de Martorell, a càrrec de Josep Pedrals, autor del text del llibre.

**Dissabte 15,
a les 19.00 h**
**Plaça Reial
(Barcelona)**

Catalunya llegeix Francesc Pujols
Lectura de textos de Francesc Pujols, i sobre ell, de la mà de personatges coneguts de la cultura catalana.

**Dissabte 29,
a les 19.00 h**

Torre de les Hores

Lectura-espectacle a partir de La tardor barcelonina

de Francesc Pujols. Creació i interpretació: Fèlix Pons.

Octubre

**Dijous 4,
a les 19.00 h**

Torre de les Hores

Presentació de la reedició de *Concepte general de la ciència catalana*, de Francesc Pujols (Edicions Andana).

**Divendres 19,
a les 19.00 h**

Torre de les Hores

Conferència: *Francesc Pujols articulista*, a càrrec de Francesc Canosa.

**Dimarts 30,
a les 19.30 h**

Ateneu Barcelonès

Conferència: *Francesc Pujols articulista*, a càrrec de Francesc Canosa.

Novembre

**Divendres 23,
a les 19.00 h**

Torre de les Hores

Conferència: *Francesc Pujols i l'humorisme: el «Papitu»*, a càrrec de Lluís Solà i Dachs.

**Dimecres 28,
a les 19.30 h**

Ateneu Barcelonès

Conferència: *Francesc Pujols i l'humorisme: el «Papitu»*, a càrrec de Lluís Solà i Dachs.

**Pendent de
determinar**

■ **Ateneu Barcelonès.**
Taula rodona amb motiu de la reedició del llibre de Francesc Pujols: *Concepte general de la ciència catalana*.

■ Presentació de l'edició del llibre *Petita història de Francesc Pujols* amb dibuixos de Pilarín Bayés (Editorial Mediterrània).

■ **Acte de cloenda** del 50è aniversari de la mort de Francesc Pujols. Direcció artística a càrrec de Xavier Pagès.

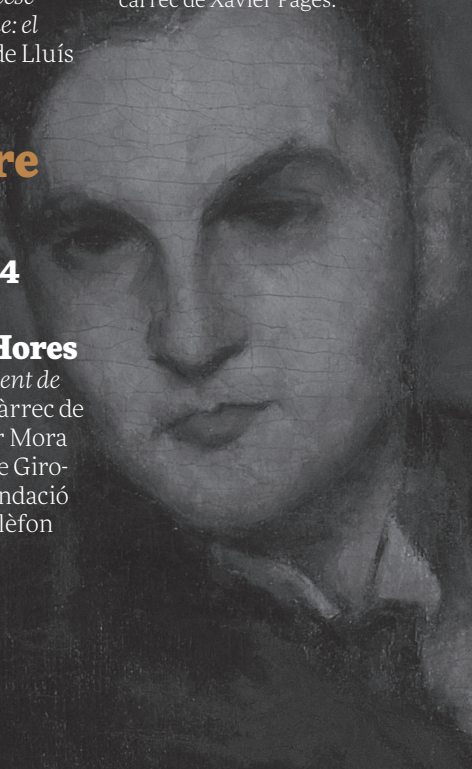
Desembre

**Dijous 13
i divendres 14**

de desembre

Torre de les Hores

Simposi *El pensament de Francesc Pujols*, a càrrec de la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona. Informació: Fundació Francesc Pujols, telèfon 937751047.

JOSEP PLAYÀ MASET
Barcelona

Entre Josep Pla, el autor catalán más leído, y Francesc Pujols, el más incomprendido y menos leído, según acertada definición del periodista Josep Maria Planes, no sólo hubo una relación profesional que se tradujo en un libro en colaboración, sino también una amistad de la que son fiel reflejo las 37 cartas inéditas dirigidas al escritor ampurdanés que se conservan en la Fundació Josep Pla. De su existencia dio cuenta el profesor Xavier Pla en el reciente simposio *Realitat i veritat en Francesc Pujols*, organizado por la cátedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona.

Josep Pla dijo que la obra de Pujols por ser tan anticonvencional fue calificada como pintoresca

Según reveló Xavier Pla, en este simposio celebrado en la Torre de les Hores de Martorell —la casa donde vivió Francesc Pujols (1882-1962) y donde ahora tiene su sede la fundación que lleva su nombre—, la mayor parte de esta correspondencia, siempre en catalán, corresponde a dos periodos: 1930-31 y 1942-49. No existen, por el contrario, las respuestas, es decir, las cartas de Pla a Pujols, aunque las hubo. Algunas cartas postales fueron publicadas en 1997 en *Josep Pla a Martorell*, edición patrocinada por el Ayuntamiento, pero incluso estas han desaparecido. Según uno de los asistentes al simposio, tras la muerte de Faust, el hijo de Pujols, algunas de sus pertenencias fueron quemadas o vendidas, y aún no puede descartarse que un día aparezcan en alguna subasta.

Xavier Pla explicó que estas 37 cartas reflejan la amistad entre los dos personajes, su admiración recíproca y “la insatisfacción” compartida por el libro *El sistema de Francesc Pujols. Manual d'hiparxiologia*, escrito por Pla a partir de las reflexiones de Pujols y publicado en 1931. Pla, al parecer, tenía intención de hacer un segundo estudio más centrado en aspectos biográficos, pero

ARCHIVO

Xavier Pla da a conocer 37 cartas del filósofo de Martorell al escritor de Llofriu

PLA / PUJOLS

Correspondencia hiparxiológica

Pujols una y otra vez le ofrecía excusas dando a entender que ni su vida ni su obra se habían acabado aún y aduciendo dificultades para encontrarse.

Las primeras cartas datan de la primavera de 1930. En una de ellas, Pujols le dice a Pla: “Usted ha dejado aquí una estela de luz”, y le cuenta los problemas para co-

locar una bandera catalana al lado de la española en el *Círcol Democràtic i Recreatiu* de Martorell, con ese comentario final: “Las banderas dan muchos disgustos”. Los temas pueden ir desde el debate sobre Cambó y sus ideas liberales hasta la invasión de moscas en Martorell.

La Guerra Civil interrumpió es-

ta relación. Pla se quedó en el bando franquista y Pujols en el republicano, marchando al exilio, a Montpellier, donde estuvo hasta 1942. El 27 de octubre de ese año, Pujols vuelve a escribir a Pla y le invita a visitar su casa, donde le indica que ahora tiene incluso habitación libre porque han fallecido su esposa y su madre. En esa

época serán habituales las bromas de Pujols sobre *el destí*, en un juego de palabras que alude al semanario *Destino*, donde escribe Pla y aspira a hacerlo Pujols. En una de esas cartas, Pujols pide la intercesión de Pla ante la censura (a la que llama “tribunal de la santa inquisición”) para que permita la publicación del libro

ARCHIVO

La matemática de la historia de su amigo el historiador ampurdanés Alexandre Deulofeu, a quien había conocido en el exilio. Y por lo que parece la recomendación surtió efecto, porque así se lo comunica y agradece en carta posterior. En otra misiva, del 4 de septiembre de 1949, Pujols le envía un artículo sobre "la desaparición de las golondrinas en los cielos del otoño" y su relación de causa-efecto con la guerra europea para ver si puede publicarse en *Destino*. No tuvo éxito en este caso, aunque finalmente logró que se le abrieran las puertas. En uno de sus primeros artículos en esta revista, en 1950, pidió al alcalde de Barcelona José María Porcioles que encargase una obra a Salvador Dalí. La petición agradó a Dalí, pero nunca se hizo realidad y aún hoy Barcelona no cuenta con ninguna obra pública de Dalí y apenas está representado en sus museos. En el simposio

Tertulianos y amigos.

Son escasas las imágenes de los dos escritores pese a lo intenso de su relación. A la izquierda: Antoni López Llausàs, Josep Pla i Francesc Pujols, en 1931. Al lado, otra foto más conocida que ilustró un artículo de Josep Maria Planes en la revista *Imatges* en 1930, sobre el libro que estaba preparando Pla. Aparecen, de izquierda a derecha, en un café de Martorell: Josep M. Planes, A. López Llausàs, Josep Maria de Sagarra, Francesc Pujols y Josep Pla

se presentó una corta película sobre una entrevista que mantuvieron en 1956.

Las últimas cartas conocidas continúan con las referencias a una posible colaboración, y Pujols incluso le propone al escritor de Llofriu que vaya a pasar tres días cada mes a Martorell. Finalmente, los dos libros sobre la vida de Pujols serán los de Artur Bladé i Desumbila, una biografía publicada en 1967, y

de Isidre Clopas, un anecdotario de 1953. Nunca se sabrá si fue "la pereza" de Pujols o la propia dificultad de sintetizar su complejo pensamiento la causa de que finalmente no viera a la luz este trabajo. En cualquier caso, la obra de 1931 ha quedado como una de las menos redondas de Pla, y él

mismo no quiso que se reeditara. En la última carta le explica que le han suprimido el vino, el tabaco y el café, la santa trinidad, y que está peor que nunca. "*Sono tentato di morire*, como mi amigo D'Annunzio", le dirá.

El simposio, dirigido por Josep M. Terricabras, director de la cátedra Ferrater Mora, ha puesto el broche a los actos del cincuenta aniversario de la muerte de Francesc Pujols. Aunque algunas de las anécdotas y frases de este filósofo están hoy en boca de todos, especialmente aquella de que llegará un día que los catalanes iremos por el mundo y lo tendremos todo pagado, lo cierto es que su religión hiparxiológica, el conjunto de su pensamiento y de su obra, siguen siendo cosa de minorías. Las ponencias presenta-

Pujols pidió a Pla que intercediese ante la censura para poder publicar un libro del historiador Deulofeu

das por Joan Cuscó, Jaume de Puig, Martí Peran, Xavier Serra, Anton M. Espadaler, Ramon Alcoverro y Josep Maria Ruiz Simon dan una idea de la relevancia de las reflexiones aportadas y son el mejor contrapunto para valorar a un autor al que ha perjudicado su rico anecdotario. Tras su muerte, Josep Pla escribió un lúcido artículo: "Creyó que el pensamiento (poco o mucho) que se ha producido en el curso de la historia de este país ha sido sensiblemente diferente de esta religión (católica). No sé si llegó a demostrarlo. Es posible. Pero el trabajo que hizo en este sentido siendo tan anticonvencional, le dio un aspecto pintoresco. Ya se sabe, en este país, la aparición de cualquier cosa importante situada fuera de lo habitual es combatida presentándola como pintoresca".

Salvador Dalí declaró a *Paris Match* (1969): "Llegará un día en que los jóvenes renunciarán a Marcuse para convertirse a Pujols". Aquella *boutade*, posterior al Mayo del 68, cuando Herbert Marcuse era idolatrado, empieza a ser algo real, porque el filósofo marxista ha perdido vigencia, mientras que, al menos en Catalunya, crece la admiración y el interés por Pujols.●